

447. Nieuwe ideeën (47)

1. Een stalinorgel vuurt katjoesjaraketten (korteafstandsraketten) af in snelle opvolging. De planken stellage had ook een plankenvloer. De plano-uitleg was eigenlijk geen gezicht. 'Onder de plak zitten' slaat kennelijk niet op tandplaque. Deze plasticbom was met plastic geld betaald. Deze plastic plastieken moeten heel bijzonder zijn. Een plaquetje (plaquettetje) kan een dichtbundeltje zijn. Een plaketje is een aan één zijde versierde medaille. Een plakkaat kun je afkondigen. Is er een vertaalwoordenboek van Platduits naar Plat-New Yorks (vergelijk: Plat-Vroeg-West-Vlaams)? Ik bewandelde platgetreden paden. Het lint om de plattekaas (wittekaas) had een platte knoop. Het plompenblad lag naast een plomb. De PLO is de Palestinian Liberation Organization (Palestijnse Bevrijdingsorganisatie). Een steentje kun je over het water keilen (kiskassen, stipstappen).

2. Plethora is volbloedigheid (die repletie heb ik tegen dat ik weer bloed moet geven). Een plimsollmerk geeft een beladingsgrens voor schepen aan. De plebejers (ze vormen het plebs) plachten plebejische uitdrukkingen te bezigen, vooral als er weer een plebisciet (met een grote opkomst) op komst was. De playboy mepte in het rond met de pleeboy. Ik kan me niet voorstellen dat de (het) plein-pouvoir de atelierschilderkunst en het plein-air betrof. Plompverloren trok de tandarts zijn geplombeerde kies. De ondergeschikte was weer aan het pluimstrijken. De pluk-ze-wet heeft al veel opgebracht. Pluchevaste wethouders zijn plucheplakkers (Jaarboek 2009). De pluchen beer lag op het pluchetapijt. De jongens waren weer aan het plukharen (bij schrijvers is dat pennentwisten). Stop het maar in de pmd-zak. In een pluri-etnische samenleving zie je vaak een pluk-de-daghouding (ben ik nu racistisch?).

3. Het meisje had al heel wat pluissel van het pluizenbeest afgetrokken (of ben ik nu weer antifeministisch?). Slapen de kinderen in die typische tipi's? Onze poetsster wilde wel in mijn poesiealbum (poëziealbum) schrijven. Een poète maudit is een min of meer asociale schrijver. Een poesjenellenkelder vind je als marionettentheater in Antwerpen. Poe-ee, dat is een grote! Een poesaka was een erfstuk in Indië. Op Poerim wordt vaak veel poerim gemaakt. Kun je poulet in de soep ook als poelet gebruiken? Een poelepetaat is een parelhoen en een pochet een lefdoekje. Ook Poetin weet dat een poed een Russisch gewicht is. In dat poepchique hotel moet je poepchic gekleed zijn. De plof-bv verkocht als dekmantel sundae, plombière-ijs. Poésie pure is de absolute dichtkunst (niet van dijken; de term is van Baudelaire). Wat is een poestaburger? Podsolgrond is grond met inspoeling van schierzand.

4. Een portiuncula-aflaat kun je op het Portiuncula-aflaatfeest verdienen. De zwager voelde zich door de rest van de familie buitengesloten: een typisch geval van buitensluiting. Wat is die grijnzaard een veinzaard, zeg. Die prodentglimlach verging hem wel op het procustesbed. De mens is homoiotherm (homeotherm) en niet heterotherm (poikilotherm). Met een thermocauter (thermocautère) kun je weefseldelen uit- of doorbranden. Wanneer gebruikt men Poldernederlands? Antwoord: als je hoogopgeleide vrouw bent in de Randstad. Het is niet zo leuk meer in de bigbrothermaatschappij (Jaarboek 2008; dat vindt ook men bij zoeken op '* therm*!'). Het was pokkenweer. De pokkenlijer vond de nieuwe regenjas van een pokkenduurte, om niet te zeggen: bereduur. Hij had daarbij een waterproof [woh] (waterproef [waa]) trenchcoat (gabardine regenjas) en een mackintosh op het oog.

5. De poisemaat [pwaa-zuh] is een niet-SI-eenheid van viscositeit. De polak ving een pollak. Een lapalissade is een waarheid als een koe. Dat woord is niet ontstaan uit een lidwoord en 'palissade'. Een point sur tête en een point allongé staan boven een noot, een point-to-pointrace vindt plaats op een rechte baan, het point-lacé is een borduursel, het pointillé is in millepointsbinding geweven stof, een punt dicht heeft een pointe, een point d'appui is een steunpunt en een point d'honneur is iets wat het eergevoel raakt. De pogrom was een poignante vertoning; het pogoën trouwens niet minder. De poires belle Hélène smaakten prima. 'Polyglot(te)' kan naar een meertalige bijbel verwijzen.

6. De mens zou polyfyletisch (polygenetisch) zijn en afstammen van verschillende dieren. De term 'polyfyllie' wijst op overtallige (boventallige) bladeren bij een plant. Welke vragen stonden er op de pollijst? Polsvoulen was een tic van deze arts. Pollinose (pollinosis) is hooikoorts. Ze dansten de polka-mazurka. Schande! Hij veegde aan mij zijn pollevieën. Een hoodie (sweater met kap) kan je identificatie bemoeilijken. Biljartkeus hebben pomeransen. En biljarters hebben de biljartkeuze gemaakt. Mag ik je haarpommade lenen? Wat wil je, pommard of pomerol? Wat is correct: 'Pompejaans', 'Pompejisch' of beide? Pongé is een lichte soort van taf. De voertuigen mochten druppelsgewijs de pontbrug over. Het bonzen deed ons fronsen. Het ponsen deed de bijen gonzen. Een porseleinservies is een porseleinen servies. Pas maar op voor die killerpop-up. Overzie je wel de portee van het huren van deze portakabin? Portorico komt uit Porto Rico.

7. 'Brunch' is een porte-manteauwoord. Een porte-malheur is een onheilsbode, een porte-lettres een omslag voor stukken en brieven, een porte-bonheur een gladde armband, een porte-brisée een vleugeldeer, een porte-cigares een sigarenkoker en een porte-crayon een potloodhouder. In de poshte buurten wordt het meest port-salut (trappistenkaas) genuttigd. Potverteren is de pot verteren. Een pot-au-feu is een stoofpot van vlees met bouillon en groente, een pot de chambre is een nachtspiegel, pots-de-vin zijn steekpenningen, van een spaarpot kun je een betaalpot maken (tv-reclame), de potica (Jaarboek 2007) is een lekkernij uit Slovenië, een potje-dek is een ketellapper, potje-met-blommen is een bastaardvloek, dat sujet is een lastig potnat (potstuk) en poudre de riz (poudre d'iris) is gemalen en geparfumeerd talkpoeder, als blanketsel gebruikt. Het gemiddelde potliffe is drie maanden.

8. Een potemkindorp is een façadegemeente. Bij het WK poolbiljart waren de spelers in poules verdeeld. 'Poesje' is een verkorting van 'pousse-café'. Ik doe dit pour les beaux yeux de Miep. 'Publiek-private samenwerking' wordt afgekort tot 'pps'. Ten onrechte heeft de gedachte postgevat dat potas oorspronkelijk iets anders was dan de naam suggereert. Het is wel zo dat bijtende potas kaliumhydroxide is. Het cenakel was de zaal van het Laatste Avondmaal. Een triakel (teriakel) heeft wel iets van een panacee. Een miraculeus mirakel is verwant aan een spectaculair spektakel. De pentakel is de drudevoet. Het Delfts orakel is niet het orakel van Delfi, het pythisch orakel. De hibernakel is de winterknop. De afkorting 'h.o.d.n.' staat voor 'handelende onder de naam' (bijvoorbeeld: vof Bakker). Een fabrikant heeft een fabriek waar de fabricage van fabricaten plaatsvindt. Was dat PPS (postpostscriptum) nou echt nodig?

9. Pyridine komt in nicotine voor, pyridoxine is vitamine B₆ en water is H₂O. Als grapje moet daar voor 'HOOI' nog een 'I' achter. Het qu'en dira-t-on zijn praatjes. De Taalunie zou een PowerPointpresentatie verzorgen (ze zouden powerpointen), waarbij de pianist dan ppp (pianississimo) speelde. De practical-jokers onder de praktikanten haalden practical jokes uit tijdens de practica. De prairie-indiaan wilde er niet over prakkiseren. Ik wilde niet zeggen dat je foeilelijk bent. In die laatste zin is sprake van paraleipsis (praeteritio, pretermisssie, paralipsis). Praxeologie is de studie van het menselijk handelen. Een praktiserend arts heeft een praxis (een praktijk). Dat was een practicabel plan. Wat een cursor is weet je, een precursor is een voorloper. Er was geen rouw, toen de prauw zonk. De pratatieve carabas zou nog prat gaan op de door blinde fortuin verworven grote rijkdommen.

10. Meisjes en jongens vertonen soms precociteit. Zijn beloning is prestatatiegerelateerd. In de sport zorgen prestatie bevorderende middelen soms voor prestatiebevordering. Acte de présence is volgens mij gewoon presentie. De presessen van de studentencorpora waren gelijkgestemd en eensgezind. De muziekinstrumenten waren overigens gelijkgestemd. Eén oud aandeel kan worden gelijkgesteld aan drie nieuwe. Ten slotte (in één keer goed geschreven!) enkele pre-woorden: pre-embryonaal, preëemptief, pre-emeritaat, pre-industriële, premier cru, préjugé (vooordeel), prednison, prelude, pre-electoraal en preëminent.

Rein Leentfaar m.m.v. Hans Bliet